

Αναφορά 4469/1999: Ιθαγένεια τέκνου, του οποίου ο πατέρας ήταν εγγεγραμμένος σε Προξενικό Μητρώο με ένδειξη πολιτογραφήσεως

1. Έγγραφο από 3.12.1999 προς το Υπουργείο Εσωτερικών

Ο κ. Α. ισχυρίζεται ότι στον πατέρα του Κ. (1896-1971) είχε απονεμηθεί η ελληνική ιθαγένεια λόγω της εθελοντικής του υπηρεσίας στον Ελληνικό Στρατό το 1917. Όπως προκύπτει από το υπ' αρ. πρωτ. Φ.644-22/ΑΣ327/19.2.97 έγγραφο της Ελληνικής Πρεσβείας Λευκωσίας, καθώς και από απόσπασμα των «Προξενικών Μητρώων» της Πρεσβείας, ο Κ. ενεγράφη στα εν λόγω Μητρώα με αύξοντα αριθμό 75/2.8.58, ως κάτοχος ελληνικής ιθαγενείας «εκ πολιτογραφήσεως» και ελληνικού διαβατηρίου με αριθμό 140/12.2.1938, εκδοθέντος από το Ελληνικό Προξενείο Καΐρου. Προσπάθειες του κ. Α. για ανεύρεση περισσότερων τεκμηρίων, πλην των δύο προαναφερομένων, προσέκρουσαν στην έλλειψη παλαιών αρχείων στο Υπουργείο Εξωτερικών (το οποίο φέρεται να είχε εκδώσει την πράξη πολιτογράφησης) και στα Στρατολογικά Μητρώα Εθελοντών.

Ο κ. Α. απευθύνθηκε στο Τμήμα Ιθαγένειας του υπουργείου Εσωτερικών (αρ. φακέλλου Φ.57077/24702/97), αιτούμενος αναγνώριση της ελληνικής ιθαγένειας του πατέρα του, έλαβε δε την απάντηση, ότι εφ' όσον ο πατέρας του δεν είναι εγγεγραμμένος στα Μητρώα Αρρένων Δήμου ή Κοινότητας της Ελλάδος ούτε στα Στρατολογικά Μητρώα Εθελοντών του Στρατολογικού Γραφείου Αθηνών, δεν έχει αποκτήσει ποτέ κατά νόμιμο τρόπο την ελληνική ιθαγένεια.

Ωστόσο, ο νόμος 2119/93 δεν περιέχει ρητή διάταξη που να περιορίζει τη δυνατότητα απόδειξης ιθαγένειας στα δύο αυτά μητρώα. Αντιθέτως, ορίζει ότι «Οι ελληνικές προξενικές αρχές υποχρεούνται να εγγράφουν όλους τους Έλληνες υπηκόους, που διαμένουν στην περιφέρειά τους, σε ειδικό βιβλίο που καλείται “προξενικό μητρώο”. Ο τύπος αυτού καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών. Τα στοιχεία των εγγραφόμενων λαμβάνονται από επίσημα πιστοποιητικά ή από σχετικά έγγραφα των αρμόδιων ελληνικών αρχών» (άρθρο 5 παράγραφος 4 του νόμου 2119/93). Είναι, συνεπώς, εύλογο, ειδικά για τους «αδήλωτους εξωτερικού», η εγγραφή στο «προξενικό μητρώο» να καθίσταται αποδεικτικό στοιχείο ελληνικής ιθαγένειας, ίσης αξίας με τα άλλα αποδεικτικά στοιχεία που προβλέπει ο νόμος, εφ' όσον από την εγγραφή αυτή συνάγεται τεκμήριο επίσημης προέλευσης των στοιχείων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη απευθύνθηκε στο Τμήμα Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών, ζητώντας την άποψή του σχετικά με την ανωτέρω προτεινόμενη ερμηνεία της κρίσιμης διάταξης του νόμου 2119/93. Έλαβε την απάντηση (Φ.57077/21836/11.11.99), ότι «σύμφωνα με το άρθρο 25 του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας αποδεικτικό στοιχείο κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας αποτελεί η εγγραφή στα Δημοτολόγια και στα Μητρώα Αρρένων Δήμου ή Κοινότητας της χώρας, και από καμιά άλλη διάταξη της σχετικής νομοθεσίας, αλλά ούτε και από την υπόψη μας νομολογία, προκύπτει ότι η εγγραφή στα Προξενικά Μητρώα αποτελεί απόδειξη περί της κτήσης της Ελληνικής Ιθαγένειας».

Ο συλλογισμός αυτός είναι σύμφωνος με το γράμμα των διατάξεων του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, αλλά παραβλέπει τη σαφή διάταξη του άρθρου 5 παρ. 4 του νόμου 2119/93 («να εγγράφουν όλους τους Έλληνες υπηκόους ... σε ειδικό βιβλίο που καλείται “προξενικό μητρώο”. ... Τα στοιχεία των εγγραφόμενων λαμβάνονται από επίσημα πιστοποιητικά ή από σχετικά έγγραφα των αρμόδιων ελληνικών αρχών»). Ήδη από το γεγονός ότι το Υπουργείο δέχεται, επικουρικά, την εγγραφή στα στρατολογικά μητρώα εθελοντών ως απόδειξη ιθαγένειας, προκύπτει ότι

ουδόλως αποκλείεται η συναγωγή τεκμηρίων ιθαγένειας από άλλες πηγές, βάσει διατάξεων κειμένων εκτός του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας. Είναι ασαφές και αναιτιολόγητο το κριτήριο, βάσει του οποίου το Υπουργείο δέχεται μεν ως απόδειξη ιθαγένειας την εγγραφή στα στρατολογικά μητρώα εθελοντών, απορρίπτει δε την εγγραφή στα Προξενικά Μητρώα. Ειδικά στην προκειμένη περίπτωση, αυτή η διάκριση μεταξύ αποδεκτών και μη αποδεκτών τεκμηρίων ιθαγένειας καθίσταται ιδιαίτερος ανεπιεικής, αφ' ενός διότι η αιτία της πιθανολογούμενης πολιτογραφήσεως του Κ. ήταν ακριβώς η εθελοντική κατάταξη στον ελληνικό στρατό, αφ' ετέρου διότι η έλλειψη αρχείου των παλαιών πράξεων πολιτογράφησης οφείλεται σε υπαιτιότητα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, αποβαίνει όμως σε βάρος του ανυπαίτιου.

Για τους λόγους αυτούς, ο Συνήγορος του Πολίτη εισηγείται την αναθεώρηση της στάσης του Υπουργείου.

2. Έγγραφο από 15.3.2000 προς τον ενδιαφερόμενο

Στην υπ' αρ. πρωτ. Φ.57077/34514/99/24.2.2000 απάντηση του Υφυπουργού Εσωτερικών, επαναλαμβάνεται η άποψη του Υπουργείου για το κύρος των προξενικών μητρώων: *«Η εγγραφή στα προξενικά μητρώα ... αποτελεί τεκμήριο για το χαρακτηρισμό μόνο κάποιου ως ομογενούς»*. Βέβαια, η επισήμανση αυτή απαντά μόνο στην άποψη (στηριζόμενη στο άρθρο 5 παρ. 4 του ν. 2119/93) ότι η εγγραφή στα προξενικά μητρώα αποτελεί γενικό τεκμήριο ιθαγένειας, και αφήνει ασχολίαστο το ενδεχόμενο συνδρομής ειδικού τεκμηρίου.

Ειδικό τεκμήριο ιθαγένειας, εν προκειμένω, αποτελούν οι συγκεκριμένες εγγραφές στις οικείες στήλες του Προξενικού Μητρώου Λευκωσίας, και ειδικότερα στη στήλη *«Βάσις Αποκτήσεως Ελληνικής Ιθαγένειας»* όπου ρητώς αναγράφεται *«εκ πολιτογραφήσεως»*, και στη στήλη *«Έγγραφα Αποδεικτικά της Ελληνικής Ιθαγένειας»* όπου ρητώς αναγράφεται *«διαβατήριον ... εκδοθέν εν Καϊρω»*. Ακόμη και αν η εγγραφή σε προξενικά μητρώα δεν συνιστά, αφ' εαυτής, τεκμήριο ελληνικής ιθαγένειας, από τις συγκεκριμένες αυτές εγγραφές προκύπτει αναντίρρητα σαφής μνεία της ύπαρξης παλαιότερης, πρωτογενούς πράξης πολιτογράφησης του πατέρα σας. Το Υπουργείο Εσωτερικών θα μπορούσε, επιδεικνύοντας πνεύμα επιεικειάς (και χωρίς να παραβιάζει τον Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, ούτε να δημιουργεί προηγούμενο για ενδεχόμενες μαζικές αιτήσεις εγγεγραμμένων σε προξενικά μητρώα), ν' αρκεσθεί στις επίσημες αυτές εγγραφές ως αποδεικνύουσες την ύπαρξη πρωτογενούς πράξης πολιτογράφησης, και να μην απαιτεί προσκόμιση της ίδιας της πράξης πολιτογράφησης.

Ωστόσο, μετά την απάντηση αυτή του Υφυπουργού, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι εξήντησε τα περιθώρια διαμεσολαβητικής του παρέμβασης επί της αναφοράς σας και δεν έχει, σύμφωνα με τον νόμο 2477/97, καμμία δυνατότητα περαιτέρω χειρισμών. Σας συνιστώ να επαναλάβετε την προσπάθεια ανεύρεσης τεκμηρίων στο Υπουργείο Εξωτερικών (το οποίο φέρεται να είχε εκδώσει την πράξη πολιτογράφησης του πατέρα σας λόγω της εθελοντικής του στρατεύσεως το 1917) και στα Στρατολογικά Μητρώα Εθελοντών. Στην προσπάθειά σας αυτή, ο Συνήγορος του Πολίτη θα σταθεί αρωγός, εφ' όσον σεις εκτιμήσετε ότι χρειασθεί οποιαδήποτε παρέμβασή του.